

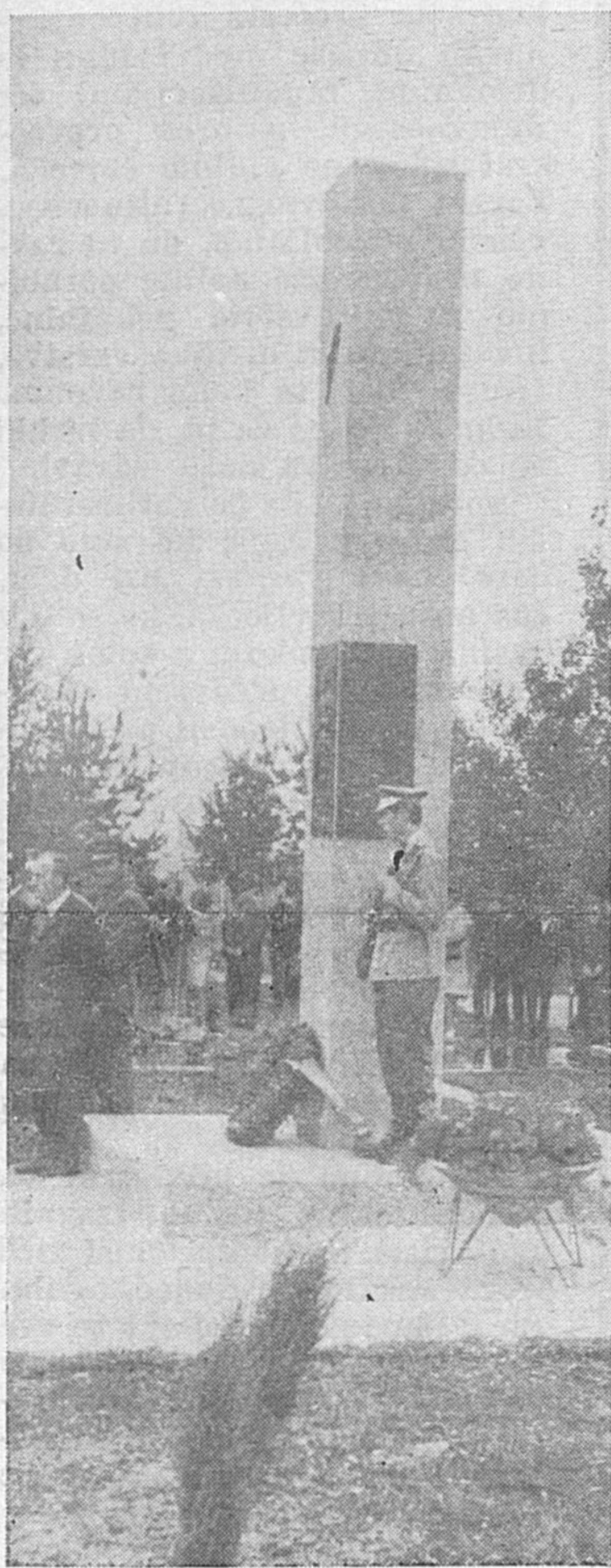
Poština plačana v gotovini Cena 50 par (50 S. Din)
Cerknica, 1. oktobra 1966 Leto V. St. 7

glas NOTRANJSKE

GLASILO SZDL OBČINE CERKNICA

Spomenik Notranjskemu partizanskemu odredu

VELIKO SLAVJE NA VELIKIH BLOKAH — SPOMENIK JE ODKRIL JANKO RUDOLF, PRISOSTVOVALO PA JE 5000 LJUDI, MED NJIMI TUDI BORCI NOTRANJSKEGA ODREDA IN DRUGA ENOT, KI SO SE BOJEVALE NA NOTRANJSKEM

Spomenik Notranjskemu partizanskemu odredu na Velikih Blokah

Borci Notranjskega partizanskega odreda se še po vojni niso sestali. Krajevni odbor Zveze borcev je zato imenoval odbor, ki naj bi organiziral zbor borcev Notranjskega odreda.

Zbor je bil 18. septembra v Starem trgu pi Ložu. Iz vseh strani so prihajali borci. Prijazni Stari trg je bil ves v zastavah; avtomobilov je bilo toliko, da je bilo težko najti parkirni prostor.

Borce je pozdravil predsednik občinske skupščine Cerknica tovariš Franc Kavčič, patrolje pa so ponesele vence k spomenikom in spominskim ploščam v občini. Nato je kolona osebnih avtomobilov in avtobusov krenila proti Velikim Blokam. Tam je v lepo urejenem parku vojašnice Notranjskega odreda že bila zbrana množica, ki je želela prisostvovati otvoritvi spomenika Notranjskemu partizanskemu odredu. In ko je podpredsednik skupščine SR Slovenije tovariš Janko Rudolf odkril spomenik in spregovoril, je bilo tam zbranih 5000 ljudi. Ob tej priložnosti je nekdanji komandant Notranjskega odreda Franc Sotlar izročil partizansko zastavo predstavniku garnizije Velike Bloke. Zapel je moški pevski zbor Svobode Loška dolina, recitator je navdušil množico, zaigrala je tudi godba sindikalne podružnice Kovinoplastike. Udeleženci zbora so poslali pozdravno brzojavko tovarišu Titu.

Po zboru se je nadaljevalo partizansko srečanje v vzdušju, ki ga prisotni dolgo ne bodo pozabili.

Tovariš Janko Rudolf govori ob odkritju spomenika

Velike Bloke, 18. septembra 1966. — Vse fotografije s proslave v Velikih Blokah — foto: Danilo Domajnko

Telegram tovarišu Titu

Bivši borci I., II. in III. notranjskega odreda, garnizon ljudske armade Vel. Bloke in prebivalstvo Notranjske zbrani na Blokah na proslavi 25-letnice vstaje narodov Jugoslavije, odkritja spomenika padlim borcem in predaji zastave garnizonu JLA, ki bo nosil ime Notranjskega odreda, Vam tov. maršal pošiljamo iskrene in borbene pozdrave. Sodelovanje in enotnost ljudstva in borcev, ki je bila tako značilna in odločilna med NOV za dokončno

zmago nad fašizmom se manifestira tudi na današnjem zboru. Soglasno se strinjamo z ugotovitvami in odločnimi ukrepi, ki ste jih sprejeli na IV. plenumu CK ZKJ. Tov. maršal, pripravljene smo svoja prizadevanja stopnjevati za čim dosledneje izvajanje sklepov IV. plenuma, ki naj pospešijo doseči cilje gospodarske reforme in vseplošni napredek naše socialistične družbe.

Borci odredov in garnizija Vel. Bloke

Podpredsednik skupščine SRS Janko Rudolf odkriva spomenik Notranjskemu partizanskemu odredu

Pred občinskim praznikom

Pred 25. leti, 19. oktobra je bil na Notranjskem prvi večji napad na okupatorja in sicer na okupatorsko postojanko v Ložu, istočasno pa tudi na postojanko v Bezuljaku. Legendarni napad na Lož je 19. oktobra 1941. leta vodil pozneje padli komandant in narodni heroj Ljubo Šercer. Od tedaj so se vrstili stalni napadi na okupatorja in na njegove pomagače na Notranjskem. Rezultat dela prvih komunistov še iz časa stare Jugoslavije je tudi to, da je bilo v Loški dolini prvo osvobojeno ozemlje na Notranjskem. To veliko in herojsko borbo ljudi naše občine lepo zrcalijo nepozabni liki kar sedmih narodnih herojev, ki jih je dala po obsegu majhna, a med NOB velika notranjska zemlja.

V enaindvajsetih letih razvoja naše občine sta v tem delu Notranjske zrastle dva industrijska giganta: lesno-industrijski kombinat »Brest« v Cerknici in »Kovinoplastika« v Ložu; spominjamo pa se še vsi, da so pred vojno obstajali v naši občini samo primitivni žagarski obrati in »furmanski vozovi«. Ves ta razvoj pomeni, da je sedaj zaposlenih čez 4 tisoč ljudi, ki ustvarjajo 15 milijard starih dinarjev bruto produkta, ter čez 6 milijard narodnega dohodka. Uspeh je tudi, da smo se vključili s tremi milijoni dinarjev v mednarodno delitev dela.

Ne smemo zapostavljati tudi uspehov, ki so doseženi pri razvijanju družbenega in delavskega samoupravljanja, uspehov, ki so doseženi v gospodarskih organizacijah pri razvijanju delitve dohodka po delu in osvobajanju občana od mezdne miselnosti.

Veliki rezultati so doseženi na področju poljedelstva, saj smo letos samo na družbenih posestvih pridelali skoraj 300 tisoč ton žita, kar je pred kratkim predstavljalo večletno proizvodnjo.

Tako kot dosežemo pozitivne rezultate na področju industrije, kmetijstva in trgovine, pa orjemo tudi že široke brazde v turizmu, saj odpiramo vedno nove in moderne turistične in gostinske obrate.

Visoki cilji, za katere so se ljudje naše občine žrtvovali, niso bili zaman, saj občani, posebno mlada generacija, že uživajo sadove socialistične graditve našega gospodarstva. Nove tovarne, nove trgovine, stanovanja, turistični objekti, vse kar smo zgradili, nam govori, da dosledno nadaljujemo ideje in cilje herojev, ki so padli, da čim hitreje zgradimo socialistično družbo tudi v naši občini.

Danimir Mazi

V imenu borcev, udeležencev srečanja, so z Blok poslali tudi pozdravno brzojavko tovarišu Titu. Na sliki: med branjem brzojavke, ki jo objavljamo na posebnem prostoru

Notranjski partizanski odred je bil trikrat organiziran in reorganiziran.

V spomladanskih dneh leta 1942 je odred žel velike uspehe pri osvobajanju Notranjske. Cete takratnega Krimskega odreda so se bojevale tudi v Gorskem kotaru, okrog Prezida in Gerovega, ne glede na to, kje je slovensko-hrvaška meja. Partizani obeh sedanjih republik so si vzajemno pomagali. Borci Notranjskega odreda so se tolkli celo v neposredni bližini Ljubljane.

Del nekdanjih borcev Notranjskega partizanskega odreda

Notranjski odred je bil sestavljen iz partizanov-prostovoljcev iz Notranjske, ljubljanskih študentov in delavcev iz ljubljanskih tovarn. Prenekateri znani in neznanj borci, pripadniki odreda, so se odlikovali z velikim junaštvom, na primer: Tone Vidmar-Luka, Vandek, Gašper, Aljoša z Blok, Rafael Martinčič iz Pudo- ba, Lado Fajdiga, Kovačev Lud-

Komandant Notranjskega odreda Franc Sotlar-Pavijan, sedaj polkovnik JLA je predal zastavo predstavniku garnizije na Velikih Blokah. Ob tej priložnosti se je vojašnica na Velikih Blokah preimenovala v vojašnico NOTRANJSKEGA ODREDA

Matevž Hace:

Spomini na »stari« Notranjski odred

lovske in francoske, stare bombe in tiste rdeče, ki so jih zaplenili Italijanom. Pred ofenzivo so se izredno hrabro borile vse enote Notranjskega odreda, in to brez ozira na socialni sestav partizanov.

Partizani so tisto noč (1.—2. IX.) vzeli s sabo v gozd osemindeset svojih sorodnikov, žena, otrok, stark in starčkov; tako je nastalo nad Babnim poljem civilnikom, polbataljon v Travnji gori nad Ribnico (Ronkotov bataljon) in 3. bataljon na območju Kočevske (Ostružnica, Briga in kraji ob Kolpi). Po končani italijanski ofenzivi na Notranjskem so Italijani večje oddelke premestili na Kočevsko, kjer se je začela v dru-

janom na območju občine Loški potok.

Na Notranjskem sta bila dva komandanta, ki sta držala enoti skupaj in jima ni niti na misel prišlo, da bi enoto razdrobila. To sta bila Tone Vidmar-Luka, ki je držal cel bataljon skupaj, in Tone Cundrič iz Babnega polja, ki je poveljeval četi 220 partizanov. Ta dva komandanta sta v dobi najhujšega fašističnega terorja ob ofenzivi tolkla Italijane. Kadar je bila borba na območju Krima, Mačkovca, Bloške planote in Begunj, so Notranjci govorili: Lukov bataljon se tolče ali: Cundrič tolče fašiste. Lukov bataljon je v septembru 1942 postal jedro Šerčerjeve brigade (ob njeni ustanovitvi).

Septembra 1942 je bil ustanovljen nov notranjski odred, ki je imel naslednje enote: 1. bataljon na področju Padeža, Krima in Pokojišča, polbataljon pod Snežno taborišče, ki sta ga do pomladi 1943 vodila pokojni Franc Ploslado in pokojni Jakob Baraga-Ješa.

Dne 19. oktobra 1942 je dal Notranjski oz. Loški odred najboljši, najhrabrejše borce in borke in jih poslal po nalogu Glavnega štaba Slovenije na Primorsko, kjer so postali jedro novo imenovanega Soškega odreda. Nekaterim zgodovinarjem, ki so šli v partizane šele leta 1943, sploh ni znano ali je bolj malo znano, kakšne izkušnje so ti borci imeli, preden so odšli na Primorsko, in da so bili leta 1942 cvet notranjskega partizanstva.

Nekateri nasprotniki so se nekaj časa po italijanski ofenzivi norčevali iz partizanstva, češ edino partizansko osvobojevo ozem-

tem nekega dne skupno z belimi stražarji zaplenili in odpeljali.

Notranjski odred si je za zimo 1942—1943 napravil veliko zalogo krompirja, kolerabe in fižola. Večinoma so ga skopali na njivah, ki so bile last partizanskih družin. Pozno v jeseni 1942 so enote razorožile v vasi Kozarišče in drugih vaseh belogardiste, katerim so dali puške Italijani. Pri Vagovki nad Sodražico je ribniška četa zaplenila nekaj orožja in Italijanom pobrala nekaj vozov riža. Italijani so v ofenzivi 1942 odkrili samo eno bolnišnico z ranjenci pri Belih vodah nad Loškimi potokom, in še to po izdajstvu. Druge so ostale neodkriti. V zimskih mesecih 1943 so enote Notranjskega odreda prepeljale iz Primorske na Dolenjsko nekaj tisoč primorskih fantov in mož, prostovoljcev za slovenske brigade.

V začetku aprila 1943 se je Notranjski odred razformiral; en del je šel v Šerčerjevo, drugi del pa v Tomšičevo brigado.

Po odhodu 14. divizije na Štajersko se je tretjič ustanovil Notranjski odred, ki je operiral po Notranjskem do konca vojne in žel velike uspehe.

Želje so, če...

Na pobudo nekaterih političnih in drugih organizacij v občini, je bila lani ustanovljena v Cerknici podružnica društva kadrovskega delavcev Slovenije.

Med ostalo aktivnostjo, ki jo ima društvo predpisano v svojem statutu in planu dela je tudi nudenje strokovne pomoči pri urejanju in razvijanju kadrovske dejavnosti na vseh njenih področjih.

To dejavnost opravljajo njeni strokovni člani, ki so zaposleni v delovnih in drugih organizacijah.

Glede na to, da je od ustanovitve podružnice preteklo le malo časa, je razumljivo, da je članstva še malo.

Da bi ta koristna organizacija lažje izvojevala svoje naloge, si želijo čimveč sodelovanja s strani pravnikov, ekonomistov, socialnih delavcev, ki se ukvarjajo z ljudmi, skratka s kadri.

V načrtu so predvideli tudi razgovor s predstavniki gospodarskih organizacij z namenom, da bi se tudi organizacije vključile v članstvo kot kolektivni člani. Prednost kolektivnega članstva bi bila predvsem v reševanju njihovih organizacijskih problemov pod ugodnejšimi pogoji od ostalih. Včlanjena podjetja bi plačevala letno članarino z ozirom na število zaposlenih. **Bošt**

Ob otvoritvi spomenika je pel partizanske pesmi tudi moški pevski zbor »Svobode« Loška dolina pod vodstvom tovariša Mercine

vik iz Dan, Hlepinov Stanko iz Podcerkve in številni drugi.

V dneh pred italijansko ofenzivo 1942 je rasel in se izoblikoval poveljniški in komisarski kader odreda.

Značilno za Notranjski odred je tole: splošna italijanska ofenziva proti notranjskemu ozemlju se je pričela ob skrbni italijanski topniški in letalski pripravi dne 16. julija 1942. Takrat so motorizirani fašistični in italijanski oddelki prodirali proti Notranjski iz Ljubljane, Reke, Postojne in Trsta. Da so prišle v osrčje Notranjske, to je na Bloško planoto in v Loško dolino, so potrebovale te elite italijanske enote natančno trinajst dni. Vseh partizanov, vaške zaščite in aktivistov je bilo takrat na Notranjskem pet tisoč osemsto. Pri tem ne štejem tistih tri tisoč petsto notranjskih mater, žena in deklet, ki so kuhale, prale, šivale in oskrbovale partizansko vojsko. Italijanskih in fašističnih vojakov, ki so z najmodernejšo opremo operirali proti partizanom, je bilo nad sedemdeset tisoč. Naj omenim, da partizani niso imeli niti enega topa ali minometa. Imeli so puške — avstrijske, stare jugoslovanske,

Pogled na del udeležencev proslave na Velikih Blokah

gi polovici avgusta tako imenovana Roška ofenziva. Fašisti so bili prepričani, da so na Notranjskem uničili glavno partizanstvo in aktivistov. Res je, da so požgali na stotine hiš, skednjev in hlevov, da so pobrali nekaj tisoč goved in odgnali v internacijo na Rab nekaj tisoč kmečkih ljudi. Takrat se je ustanovljala bela garda, kakor so se same sebe imenovala vaške straže. Čeprav so se fašisti na Notranjskem grozno razdivjali, si niso upali z manjšimi enotami v snežniške in javorjniške gozdove. Notranjski partizani so ves mesec iskali skrivače, obupance in razne dezertarje. Istočasno so v štabu odreda napravili načrt za napad na italijanske in belogardistične postojanke. V noči od 1. na 2. september 1942 so napadli postojanke: Stari trg pri Ložu, Pudob, Dane, Kozarišče, Vrhniko in Grahovo. Po tej akciji je silno narasla moralna ljudi na Notranjskem, ker so ljudje videli, da partizanstvo ni uničeno.

Vendar takratni štabji niso ravnali prav, ko so dali bataljonom nalog, da se spričo velike sovražne premoči enote razdelijo po desetinah. V veliki italijanski ofenzivi je to precej vplivalo na posameznike, da so se vdali Itali-

lje je na Babni polici, Padežu in Pokojišču. Pri tem naj omenim, da so partizani namlatili na Babni polici sedemsto mernikov pšenice, ječmena in rži (tj. okrog šestnajst ton). Ko so se mudili borci Notranjskega odreda v borbenih akcijah v Gorskem kotoru, je neki falot Italijanom izdal skrivališče pšenice, ki so jo po-

Na Velikih Blokah so zaplesali tudi popularno kolo...

Za občinski praznik čestitajo

Občinska skupščina, Občinski komite ZKS, Občinski odbor SZDL,
Občinski sindikalni svet, Občinski komite ZMS, Občinski odbor ZB NOB,
Občinski odbor RK

Lesnoindustrijski kombinat

BREST CERKNICA

s svojimi obrati izdeluje vse vrste pohištva in opreme, kvalitetne ivernate plošče, razrez lesa

Jelka Rakek

s svojimi obrati Begunje in Unec proizvaja žagan les, mizarske izdelke, gostinsko in hotelsko galanterijo

Čestita vsem občanom

Trgovsko-gostinsko podjetje

ŠKOCJAN RAKEK

Trgovska mreža v občini
in osrednji gostinski lokali

Gostilna

Miklavčič Ivan

Velike Bloke

nudi solidne gostinske usluge in prenočišča

Splošno gradbeno podjetje

GRADIŠČE

CERKNICA

solidno izdeluje visoke in nizke gradnje in cementne izdelke. V letošnjem letu gradi stanovanja za trg. Gospodari s stanovanjskimi hišami v občini in vzdržuje ceste IV. reda

Zdravstveni dom in Lekarna Cerknica

čestitata za občinski praznik vsem občanom
Cerkniške in Loške doline

GABER

lesna industrija Stari trg

Izdelovanje moderne kuhinjske opreme

Elektrožaga

Nova vas

izdeluje gradbene polizdelke, izolit in novolit izolacijske plošče in razrez lesa

Gostinsko podjetje Cerknica

Gostinske usluge
in prenočišča

Center obrti Cerknica

Obrtne delavnice: krojaštvo, čevljarstvo, mehanična delavnica, tapetništvo, pleskarstvo, elektro delavnica, radio delavnica s servisi

Kovinoplastika Lož

izdelovanje kovinske galanterije, izdelkov iz plastičnih mas, litih in elektro predmetov

Kmetijska zadruga Cerknica

s svojimi obrati

*Čestita k občinskemu prazniku
in 25. obletnici vstaje*

Obrati: Marof, Markovec, Nova vas, Valjčni mlin, Pekarije, mesnice in skladišči z reprodukcijskim materialom destilarne

*Čestita vsem prijateljem, poslovnim partnerjem
in vsem občanom*

